

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА
КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Випуск 14

Збірник наукових праць

Київ – 2008

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА
КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Випуск 14

Збірник наукових праць

Київ – 2008

ББК

П

УДК 800

Відповідальний редактор –

доктор філологічних наук, професор **Корбозерова Н.М.**

Відповідальний секретар –

кандидат філологічних наук, доцент **Орличенко О.В.**

Редакційна колегія:

доктор філологічних наук, професор **Гетьман З.О.**

доктор філологічних наук, професор **Гуйванюк Н.В.**

доктор філологічних наук, професор **Жайворонок А.О.**

доктор філологічних наук, професор **Карабан В.І.**

доктор філологічних наук, професор **Кочерган М.П.**

доктор філологічних наук, професор **Крючков Г.Г.**

доктор філологічних наук, професор **Ставицька Л.О.**

доктор філологічних наук, професор **Старикова О.М.**

доктор філологічних наук, професор **Стеріополо О.І.**

доктор філологічних наук, професор **Чередниченко О.І.**

доктор філологічних наук, професор **Швачко С.О.**

доктор філологічних наук, професор **Шумарова Н.П.**

Друкується за рішенням Вченої ради Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол №3 від 27 жовтня 2008 року).

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу мовної інформації.
Серія КВ №7411 від 09.06.2003р.*

*Фахове видання з філологічних наук.
Бюлетень ВАК України №8 від 2004 року.
Перелік №14.*

Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики:

П 3б. наук. пр. / – К.: Київський нац. ун-т імені Тараса Шевченка / Від. ред. Н.М. Корбозерова. – К.: Логос, 2008. – Вип.14. – 584 с.

ISBN

Збірник вміщує статті, в яких досліджуються актуальні проблеми лексичної, реченнєвої, та текстової семантики, пов'язані з мовними та стилістичними особливостями функціонування слова, словосполучення, речення та тексту.

Розраховано на широке коло філологів, викладачів вузів, докторантів, аспірантів та пошукувачів.

ББК

© **Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2008**

універбації, зрощення, а також за рахунок фразеологічних сполучень. Структурно вони можуть бути різнорідними: первісними (короткими), повнозначними частинами мови, зрощеннями, усталеними словосполученнями, фразеологізмами, різними реченнями фразеологізованої структури. Вигукові словосполучення характеризуються семантичною неподільністю, становлять цілісну одиницю, незважаючи на складний характер і різнооформленість.

Подальшою перспективою дослідження стане вивчення синтаксичних особливостей вигуків.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Рак О.М.* Семантико-функціональні особливості вигуків у французькій мові: діахронічний та синхронічний аспекти. Автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.05. – К., 2001. – 20 с. 2. *Каптюрова О.В.* Вигуки сучасної англійської мови (системний та дискурсивний аспекти): Автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.04. – К., 2005. – 21 с. 3. *Куликова Л.А.* Междометия в современном чешском языке. Автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.03. – Л., 1982. – 22 с. 4. *Курносова Н.А.* Знаковый статус междометий и проблемы их лексикографической разработки. Дис. ...канд. філол. наук. – К., 1992. – 163 с. 5. *Гамзюк Н.В.* Междометные фразеологические единицы нем. языка. (Опыт диахронического исследования). Дис. ...канд. філол. наук: 10.02.04. – К., 1993. – 187 с. 6. *Остроушко В.Б.* До проблеми перекладу вигуків // Вісник Харківськ. нац. ун-ту: Проблеми перекладознавства, комунікативної та когнітивної лінгвістики. – 2003. – Вип. 609. – С. 53-55. 7. *Мацко Л.І.* Интеръективы в укр. языке. Автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.02. – К., 1985. – 45 с.

ДОВІДНИКИ

8. *Арутюнова Н.Д.* Лингвистический энциклопедический словарь. – Москва: Советская энциклопедия, 1990. – 685 с. 9. *Fleischer W, Helbig G, Lerchner G.* Kleine Enzyklopädie. Deutsche Sprache.- Frankfurt am Mein: Peter Lang, 2001. – 845 с. 10. *Кочерган М.П.* Загальне мовознавство. – К.: Академія, 2006. – 288 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

10. *Martin H.* Einer fehlt beim Kurkonzert. – М.: Айрисс-Пресс, 2003. – 254 с.

ЯКУБОВСЬКА Н.О.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ДО ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКИХ АФІКСІВ ФРАНЦУЗЬКОЮ МОВОЮ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Мова кожного народу особлива і відображає певні своєрідності нації, носія даної мови, які відображаються при перекладі у формі реалій. Мови як системи структуровані підлягають різним закономірностям як на граматичному рівні (морфологія і синтаксис) так і на лексичному. Проблемами лінгвокультурної сутності реалій і лакун в лінгвістиці та особливостей їх перекладу займалися такі вітчизняні і зарубіжні вчені як Е.М. Верещагін [1], М.Л. Вайсбурд [2], С. Влахов та С. Флорін [3; 4], Р.П. Зорівчак [5], В.Л. Муравйов [6], А.Е. Супрун [7], О.О. Реформатський [8], А.В. Федоров [9], О.І. Чередниченко [10]. На сучасному етапі розвитку лінгвістики дані питання залишаються актуальними і недостатньо вивченими.

Розбіжності між українською та французькою мовами суттєві на структурному рівні, виходячи з різниці між ними, як мовами аналітичною та синтетичною. Розвинута префіксальна система української мови, з її численними і полісемічними префіксами, стає причиною виникнення ряду труднощів при передачі цих значень французькою мовою. Особливий науковий інтерес становлять морфологічні лакуни як лексичні одиниці, які виникають у результаті розбіжностей в системах словотвору у двох мовах. Залишається невизначеною і використовується наукова термінологія. Термін “лакуна” [6] часто фігурує в лінгвістиці поруч з терміном “реалія” [5]. Однак, якщо реалія тісно пов’язана з позамовною реальністю і зумовлена національними та колоритними особливостями мови різних народів, то виникнення лакун зумовлене в

першу чергу розбіжностями в структурах різних мов. Реалія позначає відсутність певного предмета (іноді поняття), тоді як лакуна відображає відсутність граматичного поняття для передачі значення цього поняття. Під терміном лакуна розуміють відсутність не тільки лексичних, але і граматичних, часто пов'язаних із процесами словотвору, засобів для передачі певного значення в одній мові при їх наявності в іншій [11:198]. Так, Ю.С. Степанов та В.Л. Муравйов відносять до ряду лакун такі слова, “які виражають поняття незафіксовані в мовній нормі даної мови, і для передачі яких в цій мові необхідними є більш-менш поширені перифрази – вільні словосполучення, створені на рівні мовлення” [6:6]. Тож такими лакунами є наприклад українське слово *одноліток* (фр. *qui a le tête âge*), *доба* (фр. *24 heures*). Розглядаючи питання лакун, Ж. Марузо [11:198] та А.В. Федоров [9:171] наголошують на відсутності не тільки лексичних засобів для перекладу певних понять, але й граматичних в одній мові при їх наявності в іншій.

У лінгвістиці існує ряд класифікацій лакун та реалій, зокрема класифікації А.Є. Супруна [7], О.О. Реформатського [8], С. Влахова та С. Флоріна [3]. Однак, тип лакун, який пов'язаний з перекладом афіксів, можна знайти тільки в праці В.Л. Муравйова [6]. У своїй класифікації дослідник виділяє як окремий вид **морфологічні лакуни**. Даний вид лакун складають слова, які могли б теоретично існувати у французькій мові, за фактом наявності в цій мові відповідних словотворчих складових, наприклад певного кореня слова і визначених словотворчих афіксів. Проте, насправді на місці такої словоформи існує морфологічна прогалина – лакуна (напр., в укр. мові “гімназист”, “автокран” – у фр. мові “*lycéen*”, “*camion grue*”). Морфологічні лакуни виникають у мові в результаті проникнення інтернаціональних афіксів як словотворчих категорій.

До класу абсолютних лексичних лакун В.Л. Муравйов відносить так звані лакуни типу “**par excellence**”, виділяючи певні морфологічні особливості словоформи, що роблять їх лакунами даного виду [6:9]. Так багато слів з афіксом “одно” та “за” часто виявляються абсолютними лакунами для французів. Напр.: однокурсник – *condisciple de même année*, одновухий – *à une oreille*, одноголосий – *à une voix*; лакуни з афіксом “за-”: зазеленіти – *commencer à verdier*; заграти – *commencer à jouer*; “за-” + прикметник: заозерний – *au delà des lacs*; заполярний – *au delà le pôle*. Багато українських дієслів з префіксами, що утворюють різні видові і смислові відтінки понять, які вони виражають, є в французькій мові лакунами “par excellence”. Це префікси “до-” (доїсти, допити) “недо-” (недопити, недоїсти), “від-” (відпити, відіспатись) та ін. Також неможливо знайти українські еквіваленти французьким іменникам з суфіксом -eur, утвореним від дієслів, що виражають деякі фізіологічні прояви людського організму: *cracheur*, *tousseur*, *ronfleur*, *gieur*, *pisseur*.

Ці явища більш детально розглянув О.В. Федоров [9]. Він вказував на те, що граматичні явища тієї чи іншої мови мають свої особливості та закономірності, у своїй сукупності вони відмінні від граматичних явищ іншої мови, хоча і можуть бути схожими й іноді співпадати. Цим визначається те особливе місце, яке належить в перекладі розбіжностям граматичних будов двох мов.

Питання перекладу лакун є досить умовним, адже лакуни виникають саме в процесі перекладу, а точніше при труднощах віднайти еквівалент слову в мові перекладу. При передачі значення, вираженого морфологічними засобами мови оригіналу, розбіжності граматичних будов двох мов часто провокують необхідність

використання засобів синтаксичного або лексичного порядку. Саме при перекладі найчіткіше виявляється зв'язок між різними рівнями мови [12:173].

Проаналізувавши випадки розбіжностей саме в граматичних будовах української та французької мов, О.В. Федоров приходять до таких висновків:

1) основну роль при вирішенні граматичних питань перекладу відіграють, з одного боку, вимоги передачі змісту в єдності з елементами форми, смислова роль яких визначається у зв'язку зі змістом і скеровує вибір засобів; і з іншого боку – вимоги мови перекладу;

2) невідповідності в граматичній системі двох мов наслідком чого є неможливість формально точно передати значення тієї чи іншої граматичної форми компенсується за допомогою інших, знову ж таки граматичних, або словникових засобів;

3) неможливість у ряді випадків вирішити питання про засоби передачі в більш широкому контексті означає необхідність увесь час мати на увазі систему мовних засобів, а не відокремлені чи випадково виділені елементи, з яких інші, будучи зв'язані окремо, виявляються такими, що не підлягають перекладу [9:198].

Особливості словотвірної системи української мови ставлять перекладача у вигідні умови при перекладі з французької на українську, він отримує додаткові засоби для перекладу іншомовного тексту. Однак, актуальними залишаються труднощі при виборі того, що саме є найбільш вдалим у певному випадку і що є більш доцільним в умовах даного контексту.

Основною причиною виникнення при перекладі явища морфологічних лакун є саме розбіжності в системах словотвору двох мов (української та французької). Найсуттєвіше ця різниця відчувається при перекладі значень українських префіксів на французьку мову, при спробі відтворення семантичних відтінків, яких вони надають словам в українській мові. Такі труднощі можна простежити при перекладі іменників, прикметників, але найчастіше дієслів, оскільки префікси саме цієї частини мови є семантично найбагатшими в українській мові.

Префіксальна система французької мови має ряд суттєвих відмінностей від української. Для префіксів французької мови характерні: нетісний зв'язок з темою слова-форматора; утворення нових слів тієї ж частини мови, що і слово-форматор; префіксальний словотвір не вимагає зміни суфікса в слові; порівняно невелика продуктивність [13]. Значна частина префіксів у французькій мові (**inter-**, **in-**, **hyper-**, **pré-**, **pro-**) не має особливих словотворчих значень, що суттєво відрізняє їх від відповідних словотворчих елементів в українській мові, де вони найчастіше є багатозначними. Префікси перетворилися просто в “етикетки” в таких словах як *promettre* ‘обіцяти’, *permettre* ‘дозволяти’, *comettre* ‘зробити’, *compromettre* ‘компрометувати’, *demander* ‘просити’, *commander* ‘наказувати’ і т.д.

На відміну від французької мови, префікси української мови є більш багатозначними. В.С. Ільїн звертає увагу на те, що префіксація дієслова в українській мові здебільшого веде до зміни видових його ознак. Більша частина слів, утворених за допомогою додавання префіксів до основного дієслова, з видової точки зору не співвідносна з ними. Найчастіше це різні слова, що належать до різних видів (напр.: *грати* – *виграти*, *програти*, *відіграти*, *зіграти*, *переграти*, *дограти* і т.д.). Але іноді вони зливаються з відтінками видового значення і перетворюються на суто видові префікси (напр.: *снитися* – *приснитися*, *тонити* – *втонити*) [14:9-10]. Згадані

особливості українських префіксів якісно відрізняють їх від французьких, які дуже рідко змінюють видові ознаки похідних слів.

Можна, однак, простежити спільність між системами словотвору двох мов. Як український, так і французький словотвір включає префіксацію як спосіб утворення нових слів за допомогою префіксів. В обох мовах префікси знаходяться на початку слова і впливають своїм значенням на значення похідного слова, хоча й з різною інтенсивністю. При перекладі з французької мови на українську можливим стає точне відтворення наприклад французького префікса **re-** (*ré-*), який позначає повторення або відновлення дії. “Грамотично” словотворче значення відповідає українському префіксу пере- : **re-** (*r-*, *ré-*) – (+ дієсл., ім.) – *refaire* – переробляти, *réédition f* – перевидання. Проте, в українській мові система префіксальних утворень є більш розвиненою, а префікси полісемічними, на відміну від французьких, які іноді взагалі не впливають на значення похідного слова (*regarder, redouxer, recommander*).

Семантично багата українська система словотвору включає функціонально зближені з префіксами кореневі за походженням морфеми, що називаються **префіксоїдами**. До таких відносимо: **само** + підготовка, вдосконалення; **мікро** + вибух, лоза; **міні** + футбол, спідниця; **напів** + автомат, бог; **першо** + друк, основа; **пів** + аркуш, клініка; **псевдо** + вчення, наука; а також **загально** + визнаний, доступний; **багато** + літній, тиражка; **одно** + спальний, кратний (як і полі-, першо-); **добро** + сусідський, якісний. Такі початкові елементи складних слів не можуть бути замінені прикметниками й перетворені на компоненти словосполучень. Отже, складними слова з такими елементами не назвеш. Усі вони утворені за існуючим у мові зразком, словотворчим трафаретом, що дає підстави вважати їх префіксальними словами.

Потрібно зазначити, що кількість лакун, що виникають при перекладі залежить від словотворчого значення, якого український префікс надає слову. Відповідно, чим більше значень та їх відтінків має префікс, тим складнішим буде його переклад. На чисельність лакун вплине також сполучуваність даного префікса з різними частинами мови. Найчастіше утворення морфологічних лакун спостерігається при перекладі на французьку мову українських слів з префіксом **за-**. Даний афікс має близько 8 основних словотворчих значень, кожне з яких має не менше трьох відтінків [15]. Він приєднується до іменників, прикметників та дієслів. Зрозуміло, що при такій варіативності даного префікса неможливим є віднайдіння єдиної закономірності його перекладу на французьку мову. Переклад буде залежати від вихідного значення префікса, а також смислового відтінку, якого він надає слову.

Цілий ряд прикладів доводить, що найчисельнішу групу слів, які спричиняють утворення морфологічних лакун у французькій мові, становлять ті слова з префіксом **за-**, які позначають початок дії: заплодувати – *se mettre à applaudir*; задзвеніти – *se mettre à sonner*; закульгати – *se mettre à boiter, commencer à boiter*; занити (почати боліти) – *commencer à lanciner*; почати скаржитись – *se mettre à pleurnicher*; заграти – *commencer à jouer, se mettre à jouer*; защебетати – *commencer à gazouiller*. Таке значення українського префікса передається на французьку мову двома дієсловами: **se mettre à f. qch.** та **commencer à f. qch.**, причому ці дієслова є практично у всіх випадках взаємозамінними, синонімічними.

Близькими за своїм значенням є слова з префіксом **за-**, які відображають початок дії з відтінком тривання, та попри це у французькій мові вони передаються по-різному. Найчастіше це є словосполучення, яке складається з іменника та дієслова,

що тісно пов'язане з ним (іноді це сталі вирази): заболіти – *faire mal, avoir mal*; замилуватися – *être saisi d'admiration devant qn, qch, ne pas se laisser d'admirer qn, qch*; захворіти – *tomber malade, faire mal*; запиячити – *se livrer à la boisson*. Значення завершення дії, виражене в українській мові префіксом **за-**, у французькій мові висловлюється сталими виразами. Однак можна помітити тенденцію до використання стилістично сильніших дієслів, ніж в українській мові, наприклад: захарч(ов)увати – *faire mourir de faim*; зарубати – *tuer à coups de sabre, à coups de hache, faire une entaille*; забазікати – *s'oublier à causer avec qn, s'attarder à bavarder*.

В іменниках та прикметниках префікс **за-** зберіг значення прийменника і в французькій мові він залишається прийменником **au delà** або ж передається прикметниками і прислівниками з аналогічним значенням **arrière, outre, derrière, avant**: Заволжя – *région d'outre Volga*; заволжський – *se trouvant au delà de Volga*; заокеанський – *d'outre-océan*; задвірок – *porte f de derrière, arrière cour f*. У випадку, коли префікс **за-** означає поширення дії по поверхні його значення передається на французьку мову словосполученнями з дієсловами **couvrir, combler, salir**. Ці дієслова мають схоже значення, яке вже пов'язане з поверхнею: завівати, завіяти (про сніг) – **couvrir de neige**; задарювати – **combler de cadeaux, de présents**; запилити(ся) – **couvrir de poussière**.

Префікс **за-** має також значення ретельності дії, означення великої її експресивності. У французькій мові відповідне стилістичне навантаження можна прослідкувати у словосполученнях з такими підсилюючими значення конструкціями як **s'oublier à f. qch., un trop long**. Можливий також переклад фразеологізмом: заглядатися – *s'oublier à regarder qn, qch*; задивлятися – *s'oublier à regarder qn, qch*; засиджуватися – *rester longtemps (assis)*.

Значну групу становлять дієслова, в яких префікс **за-** служить для підкреслення певного стану. Це пов'язано з утворенням таких дієслів від іменників та прикметників, що є властивим і французькій мові. Вирази французької мови, якими можна перекласти українські слова з префіксами “одно-” і “за”, містять обов'язково іменник чи прикметник, які є відповідниками українським словам і послужили базою для утворення дієслів. Часто використовується дієслово **devenir**, яке вводить в певний стан: заблищати – *devenir brillant*; забракувати – *rebuter pour malfaçon*; загадувати – *proposer une énigme*; запахнути – *émettre une odeur*.

Значення спрямованості дії з усіма відтінками, передане в українській мові префіксом **за-**, у французькій мові відтворюється прийменником **à**, що також має значення певного напрямку. Однак у французькій мові це швидше пов'язано з керуванням дієслова і таке значення можна передати також сталим виразом, напр. заскакувати, заскочити (кудись) – *passer un moment chez qn*; заземлення – *mise f à la terre*; заземлювати – *mettre à la terre*; засилати – *envoyer à une fausse adresse, envoyer en reconnaissance*.

Низка лакун виникає при перекладі української префіксоїди **загально-**, що надає словам свого прямого значення, у даному випадку загальності, єдності. Ці значення передаються на французьку мову за допомогою прислівників **généralement, universellement**, виразами **à tous, de tous, par tout le monde**, прикметником **général**, іменником **unité f**: загальноповживаний – *d'un usage général, généralement usité*; загальнозрозумілий – *à la portée de tous*; загальнолюдський – *propre (commun) à tous les hommes*; загальноприйнятий – *généralement reçu, admis, adopté par tout le monde*.

З огляду на полісемічність префіксів, українська мова володіє ширшою ніж французька мова префіксальною системою словоутворення, у якій префікси іноді взагалі не впливають на значення похідного слова. Основними причини складності перекладу українських префіксів є відсутність граматичної категорії аспекту у французькій мові. Найчастіше утворення лакун спостерігається при перекладі на французьку мову українських дієслів із префіксом *за-* на позначення початку дії (*aspect inchoatif*). Багатозначність українських префіксів у французькій мові відтворюється найчастіше словосполученням. Таке словосполучення може бути вільним чи усталеним та, зазвичай, містить відповідне українському слово, що є словотворчою базою в цій мові. Такими словами можуть виступати практично усі частини мови. Можливий також переклад за допомогою фразеологізмів.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Верещагин Е.М., Костомаров В. Г.* Язык и культура. – М.: Изд-во МГУ, 1973. – 86 с.
2. *Вайсбурд М.Л.* Реалии как элемент страноведения. – // Вопросы языкознания. – 1972. – № 3.
3. *Влахов С., Флорин С.* Непереводимое в переводе. – М.: Международные отношения, 1986. – 272 с.
4. *Флорин С.* Муки переводческие: Практика перевода. – М.: Высшая школа, 1983. – 184 с.
5. *Зорівчак Р.П.* Реалія і переклад: На матеріалі англомовних перекладів української прози. – Львів, 1989. – 350 с.
6. *Муравьев В.Л.* Лексические лакуны. На материале лекций по франц. и русскому языкам. – Владимир: Владимирский пединститут, – 1975. – 98 с.
7. *Супрун А.Е.* Экзотическая лексика // Филологические науки. – 1953. – 156 с.
8. *Реформатский А.А.* Введение в языкознание. – М.: Просвещение, 1967. – С. 137-139.
9. *Федоров А.В.* Введение в теорию перевода. – М.: Изд-во лит. на иностр. яз., 1953. – 164 с.
10. *Чередниченко О.І.* Теорія перекладу. – К.: Либідь, 1995. – 318 с.
11. *Marouzeau J.* Aspects du français. – Paris, 1950. – 214 p.
12. *Степанов Ю.С.* Французская стилистика. – М.: Высшая школа, 1965. – 128 с.
13. *Цибова И.А.* Французский язык: Словообразование. – М.: Московский лицей, 1996. – 128 с.
14. *Ільїн В.С.* Префікси в сучасній українській мові. – К.: Вид-во Акад. Наук УРСР, 1953. – 167 с.
15. *Словотвір* сучасної української літературної мови. / За ред. М.А. Жовтобрюх. – К.: Наукова думка, 1979. – 406 с.

ЯРЕМЕНКО Ю.А.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

МЕТАФОРА В АНГЛІЙСЬКІЙ ГЕОГРАФІЧНІЙ НАУКОВІЙ МОВІ

Актуальність дослідження полягає в тому, що кожна галузь культури, кожний науковий напрям і наукова школа мають специфічну мову викладу своїх результатів. Ця специфіка стосується не лише термінів, що вживаються, але й стилю та структури викладу [1:131]. В ідеалі цей виклад має бути зроблений мовою, яка допоможе донести до аудиторії специфіку та нюанси того, що пізнається, передати його “дух”. В сучасному мовознавстві бракує фактичного дослідницького матеріалу щодо термінів-метафор в англійській географічній науковій мові.

Мета викладу – дослідити особливості метафоричності у позначенні наукових понять для англійських географічних термінів.

Предметом дослідження слугує метафорична ознака, репрезентована в термінах сучасної англійської географічної наукової мови.

Об’єктом цього аналізу виступає метафоричний перенос у сучасній англійській географічній термінології.

Матеріалом слугували тексти англійської наукової прози в галузі географії та тексти англомовної наукової енциклопедії *Phaidon Concise Encyclopedia of Science and Technology*.

Наукова новизна даного дослідження полягає у зверненні до англійської географічної наукової мови як до джерела дослідження метафоричності у позначенні наукових термінів.

ЗМІСТ

<i>Андрієвська В.В.</i> ЗАПЕРЕЧЕННЯ ПРОГРЕСУ як структурний компонент концепту АНТИЛЮДИНА (на матеріалі творів франкомовних письменників театру абсурду)	3
<i>Андрусь Л.А.</i> Лінгвопрагматичні основи використання інтеррогативів французької мови у професійних мовленнєвих жанрах	11
<i>Артемова Л.В.</i> Жанрова своєрідність колонки (на матеріалі періодичного іспанського видання “ <i>El País</i> ”)	17
<i>Бабелюк О.А.</i> Когнітивний потенціал епістемі в американському постмодерністському іронічному стилі письма	21
<i>Байоль О.В.</i> Периферійні номінації концепту САМОТНІСТЬ (на матеріалі драматичних творів Теннессі Вільямса)	27
<i>Безпаленко А.М.</i> Наукові відкриття та їх типологія очима мовознавця	37
<i>Бойцян Л.Ф., Приходько Н.М.</i> Характеризуюча функція апозитивних утворень в тексті: лінгвостилістичний аспект	42
<i>Бондаренко В.В., Боцман А.В.</i> Невербальні компоненти текстів-англомовних інструкцій до вживання лікарських препаратів	48
<i>Васильєва Т.В.</i> Маніпулятивні стратегії представника уряду в іспаномовній урядовій прес-конференції	57
<i>Венгрєнівська М.А.</i> Чи можна випрати дитину (про вплив перекладу на зміни мовної картини світу українців) – зсуви в теорії, практиці чи редагуванні перекладів?	65
<i>Власенко М.С.</i> Прагматична зумовленість вживання неособових форм дієслова та дієслівних конструкцій в іспанських законодавчих текстах	71
<i>Войнаровська Л.А.</i> Аспекти дослідження й завдання лексикографічного опису термінології електронної комерції в інтернет-комунікації	76
<i>Гейко Т.М.</i> Фонографічні особливості італізмів у французькій мові (на прикладі прямих запозичень, які належать до сфери культури)	83
<i>Guetman Z.O.</i> Estrategias cognitivas y metacognitivas en el proceso de producción textual ...	88
<i>Гирин О.В.</i> Англійські зворотні займенники в синхронії та діахронії	91
<i>Гладка В.А.</i> Визначення лексико-граматичних розрядів питальних та відносних займенників французької мови	95
<i>Головка О.Б.</i> Лексична об’єктивація концепту РУХ	101
<i>Горбунова К.А.</i> Наративний підхід до аналізу електронних текстів як передумова комплексного дослідження англомовних листів спам-повідомлень	108
<i>Гошилик Н.С.</i> Метафоризація онтологічного виміру концепту часу	114
<i>Гулівець Н.О.</i> Тенденції розвитку номінації форм дозвілля в ХХІ столітті	121
<i>Гусар М.В.</i> Типологія приватних газетних оголошень у ракурсі фреймової семантики	131
<i>Данелян Ю.В.</i> Когнітивний імідж логоепістемі як прецедентної одиниці	140
<i>Данилич В.С.</i> Концепція жанру в загальній системі становлення літературної мови Іспанії	146
<i>Данильченко Д.О.</i> Пасив адресата: граматикалізація та узуалізація	154
<i>Денєжна Е.В.</i> Оказіоналізми в творах Дж. Р.Р. Толкіна як перекладацька проблема	161
<i>Дмитренко О.Л.</i> Прагмасемантичні типи директивів у публіцистичному дискурсі	168
<i>Довбня І.П.</i> Поняття еволюції і динаміки в контексті історичного розвитку мов	178
<i>Довганчина Р.Г.</i> Особливості перекладу ономотопеїчної лексики Е. Хемінгуея	188
<i>Звонська Л.Л.</i> Категорія часу і категорія темпоральності в давньогрецькій мові	195
<i>Зимич Є.В.</i> Особливості функціонування паремій у матримоніальному діалогічному дискурсі	201
<i>Істоміна О.М.</i> Ідентифікація концепту СПОЖИВАННЯ у сильних позиціях роману Ж. Перека “ <i>Les choses</i> ”	206
<i>Катернюк В.В.</i> Конверсія як спосіб утворення неофіційних антропонімів в англійській, німецькій та українській мовах	212

<i>Коваленко С.П.</i> Концептуально-семантична парадигма часу в мемуарному тексті	219
<i>Колесник О.С.</i> Семантика компонентів міфологічних просторів англійців і українців	225
<i>Korbozerova N.M.</i> La lengua española en el período árabe	232
<i>Коротіч Т.А.</i> Рівні лінгво-семантичного аналізу художнього тексту	234
<i>Костик О.І.</i> Лінгвістика крізь межі культур (<i>зіставний метод лінгвістики</i>)	238
<i>Кравченко В.Л.</i> Представлення ідеології в концептуальному вираженні поняття “Європа”	245
<i>Кравченко Л.О.</i> Лексична база прізвищ українців Полтавщини	251
<i>Крижановська М.В.</i> Маркери комунікативної асинхронії у процесі емоційної аргументації в дискурсі італійських ток-шоу	260
<i>Кромбет О.В.</i> Комплексний аналіз діяльності французьких граматистів XVI ст. у розвитку та встановленні орфографічної системи	266
<i>Круківська О.В.</i> Гіпо-гіперонімічні відношення у легальних дефініціях: комунікативно-прагматичний підхід (<i>на матеріалі французької мови</i>)	274
<i>Ліпська Є.Л.</i> Лінгвокультурний аспект привітання і побажання у сучасній німецькій мові	291
<i>López Tarja Fr.J.</i> Estrategias y actividades en el desarrollo de la competencia léxica	298
<i>Лук'янченко М.П.</i> Алюзія в художньому тексті: перекладознавчий аспект (<i>на матеріалі повісті “Слова” Ж.-П. Сартра</i>)	306
<i>Льмаренко Е.А.</i> Противительное предложение в текстах популярных англоязычных песен	317
<i>Любченко Т.В.</i> Критерії визначення перехідності дієслова у новогрецькій мові	321
<i>Магушинець І.І.</i> Рефлекси явищ народної латинської лексики в романських мовах	329
<i>Марченко Н.В.</i> Полісемія та омонімія сучасної німецької мови	335
<i>Моренець І.М.</i> Утворення біактантних дієслів з суфіксом <i>-e(-a)</i> - в іспанській мові	342
<i>Мосенкіс Ю.Л., Переверзєв Д.І.</i> Теорія мовного субстрату: досвід і сучасний стан дослідження	348
<i>Назаревич Г.Я.</i> Суб'єктна синтаксема у реченнях з акціональними предикатами	354
<i>Ніка О.І.</i> Специфіка текстопобудови в діячності	360
<i>Ніконова В.Г.</i> Способи розкриття змісту художнього концепту: атрибути-семи й атрибути-асоціати (<i>на матеріалі трагедій Шекспіра</i>)	367
<i>Орендарчук О.Л.</i> Структурні моделі англійських дієслів чуттєвої сфери	375
<i>Орлова І.С.</i> Гіпербола як проблема перекладу художнього тексту (<i>когнітивний аспект</i>)	381
<i>Охріменко В.І.</i> Континуум сингулярних термів просторової модальності (<i>логічний аспект</i>)	387
<i>Охріменко М.А.</i> Теоретичні принципи класифікації фразеологізмів у перській мові	394
<i>Пилипенко Р.Є.</i> Інтерв'ю як репрезентант ідеологічних контекстів	402
<i>Поздняков О.В.</i> Гетерогенність німецького молодіжного сленгу як системи у системі	405
<i>Пономаренко В.П.</i> До проблеми мовного консерватизму, або форми звертання у сардській і ретороманській мовах у плані діячності і синхронії	413
<i>Попова Н.М.</i> Роль стилістичних засобів мови у дискурсі суспільно-політичної тематики	420
<i>Пригодій С.М.</i> Фокалізація: логіка самопоступу й самозаперечення	427
<i>Редька І.А.</i> Тенденції синестезійної образності в американській жіночій поезії XIX-XXI століть (<i>на матеріалі поетичних текстів Е. Дікінсон, Е. Бішоп, М. Мур, С. Плат, А. Секстон та А. Річ</i>)	432
<i>Романенко О.В.</i> Проблеми використання відеофільмів на заняттях з французької як другої іноземної мови	437
<i>Савенко А.О.</i> МІТ у поетичній парадигмі збірки “Μυθιστορία” Й. Сеферіса	444
<i>Савчук Р.І.</i> Оповідний простір художньої прози Ф. Саган як вияв індивідуального когнітивного простору авторки	449

Свинцова І.О. Комунікативно-когнітивний напрям у моделюванні поетичного ідіостилю: перспективи розвитку	455
Семегин Т.С. Категорії-концепти <i>ПРЕКРАСНЕ/ПОТВОРНЕ</i> у різних сферах гуманітарного знання	461
Сидельникова Л.В. Історичні передумови та особливості виникнення алфавітного письма	470
Сингаївська Г.В. Структурні та функціональні особливості абсолютної дієприкметникової конструкції в сучасній іспанській мові	476
Синєзуб С.В. Особливості репрезентації лінгвокультурологічного концепту “портрет” на матеріалі німецької дієслівної лексики	483
Синишин Р.І. Сучасний стан дослідження генеалогічних зв’язків корейської мови (<i>лексико-семантичний аспект</i>)	490
Smouchtchynska I.V. <i>Catachrèse et son statut spécial de figure de langue</i>	498
Солощук Л.В. Функціонально-комунікативні особливості виразу обличчя як невербального комунікативного компонента в англomовному діалогічному дискурсі	501
Сорокін С.В. Системи дієприслівників способу дії в турецькій і українській мовах: досвід зіставного дослідження	508
Тарасова О.А. Особливості функціонування крос-моделі “потворне (être) прекрасне” в поетичних текстах французького символізму (<i>аспект компресії інформації</i>)	517
Токменко О.П. Екстенсивне та інтенсивне читання у викладанні англійської для спеціалістів	523
Харченко О.В. Американський дискурс комічного: теоретичний інвентар дослідження	527
Хижняк Н.С. Порівняння в іспанському художньому тексті та його українському перекладі	537
Челпан В.М. Мовна концептуалізація тваринного світу в новогрецьких пареміях	543
Чеснокова Г.В. Теорії реакції читача на художній текст: генеза розвитку та зв’язок із теорією поетичної компетенції читача	551
Шевченко Л.О. Вплив нової художньої свідомості другої половини ХХ століття на іспанський постмодерний поетичний текст	557
Щибрик Т.П. Частиномовний статус вигуків (на матеріалі роману Мартіна Х. “ <i>Vin ne прийшов на концерт</i> ”)	564
Якубовська Н.О. До перекладу українських афіксів французькою мовою: постановка проблеми	570
Яременко Ю.А. Метафора в англійській географічній науковій мові	575
Зміст	582